

МОДЕЛЮВАННЯ МАЙБУТНЬОГО СТАНУ ЛЮДСЬКИХ РЕСУРСІВ У ОДЕСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Постановка проблеми у загальному вигляді. Економічний розвиток будь-якої країни залежить від багатьох факторів, одним з головних на теперішній час виступає населення. Від основних характеристик працездатного населення залежить розвиток трудового потенціалу від якого, у свою чергу, залежить величина сукупного національного доходу.

Сучасні експерти визнають той факт, що капітальні вкладення в людину такі ж прибуткові, як і інвестиції у будь-який інший фактор. Світові тенденції яскраво демонструють те, що у конкурентоспроможності одного підприємства та економіки в цілому все більше відіграють творчі здібності людини. За таких умов розвиток людського капіталу стає головною умовою розвитку будь-якої країни сучасного світу.

Аналіз досліджень і публікацій останніх років. Проводячи аналіз літератури за даною тематикою дослідження, можна зробити висновок про дослідження цієї проблеми багатьма вченими. Питання ефективної людського потенціалу в країнах для забезпечення високих темпів технічного прогресу та зростання економіки постійно знаходяться в центрі уваги вчених економістів. Розробкою даної теми займалися такі відомі економісти як: К. Малліган, Дж. Кендрік, В. Петті, Б. Чизвік, Д. Рікардо, А. Сміт, Л. Туроу, Ю.Л. Фіш, В. Пригода І. Фішер, Т. Шульц, Ш. Доу, В. Антонюк, Д. Богиня, К. Маркс, О. Бородіна, В. Клочков, О. Грішнова, С. Климко, А. Короковський, Е. Бем-Баверк, Л. Михайлова, М. Кастельс.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблем. Проблеми зміни чисельності населення через високий рівень смертності та виїзд населення за кордон зумовлюють погіршення соціально-економічної ситуації. Тому, необхідно дослідити можливі шляхи вдосконалення стану людського потенціалу регіону задля покращення ситуації у країні в цілому.

Постановка завдання. Завдання роботи полягає у побудові моделей прогнозування чисельності населення та ЕАН Одеського регіону та аналіз тенденцій щодо зміни кількості людських ресурсів.

Виклад основного матеріалу. У економіці кожної країни населення виступає одночасно як виробник, так і споживач матеріальних та духовних цінностей. Це зумовлює дуже сильний взаємозв'язок між станом економіки та трудовими ресурсами.

Важливою соціально-економічною категорією є трудовий потенціал. Трудовий потенціал – це інтегральна оцінка і кількісних, і якісних характеристик економічно активного населення, яка забезпечує певні можливості у створенні матеріальних і духовних благ суспільства [1, 102]. Саме трудовий потенціал є одним з найважливіших показників, який пов'язує населення та економіку країни.

Ефективне використання населення задля продуктивної роботи економіки зумовлює соціальне управління. Соціальне управління — це управління, здійснюване у людському суспільстві, людьми стосовно людей.

Для аналізу ефективності дії соціально-політичних програм розвитку регіону у сфері розвитку людського потенціалу необхідно проаналізувати теперішню ситуацію та провести прогнозування стану людських ресурсів у майбутньому. Такий підхід є доволі ефективним, так як він будується на використанні реальних даних, завдяки чому можна зробити висновок про ефективність державних стратегічних програм, а також знайти основні проблеми, які перешкоджатимуть розвитку регіону.

Спрогнозувати чисельність трудового потенціалу доволі важко, так як складно знайти абсолютне вираження всіх факторів, які впливають на цей чинник. Через це аналіз людських ресурсів буде проводитись через побудови моделей розвитку всього населення та ЕАН Одеського регіону.

Відправною точкою для прогнозування буде чисельність населення Одеського регіону. Саме від цієї величини буде проводитись прогнозування. Ключова величина буде мати: два вхідні потоки, а саме чисельність

живонароджених та чисельність прибулих; два вихідних потоки, а саме чисельність померлих та чисельність вибулих. Схема системи прогнозування наведена на рисунку 1.

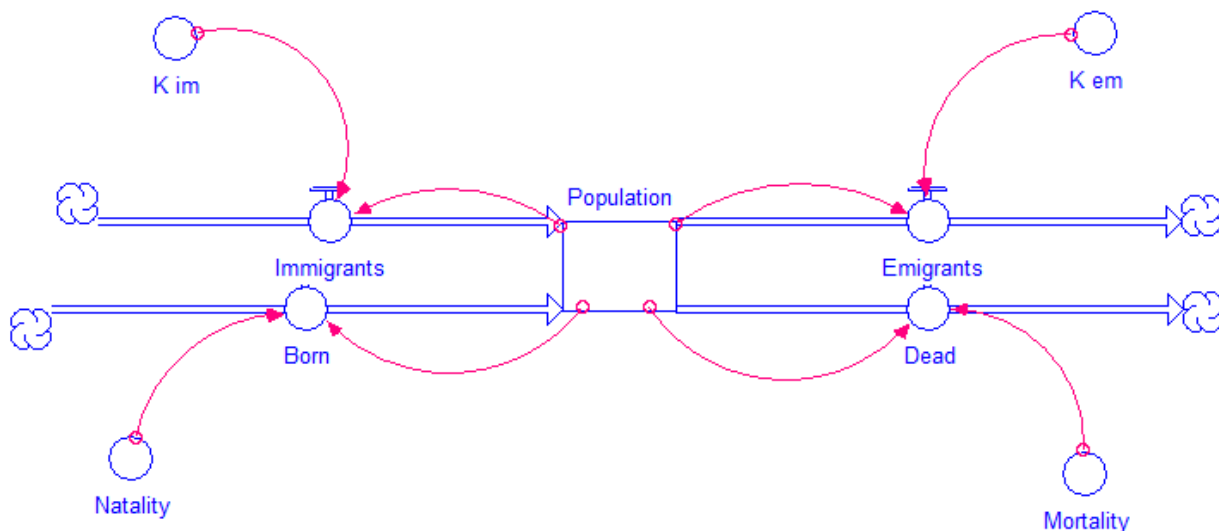

Рис. 1. Схема прогнозу чисельності населення Одеської області.

Задля визначення кількісного показника кожного з потоків було використано корегуючі показники. Для кожного з потоків було використано коефіцієнт, який буде змінювати величину потоку протягом прогнозованих років. Прогнозування проводилось терміном до 2050 року включно. Результати прогнозу наведені на рисунку 2.

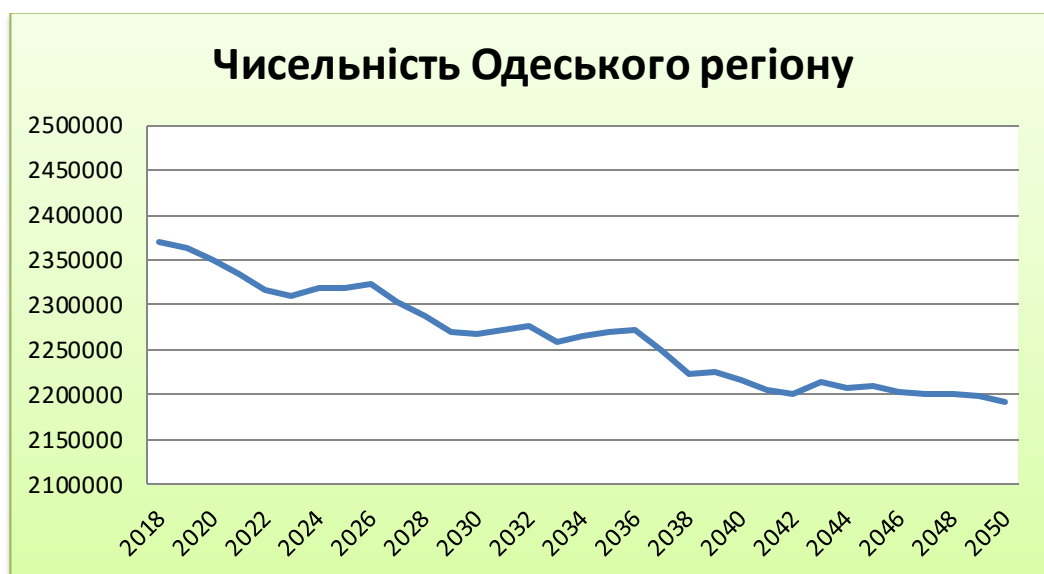

Рис. 2 Прогнозування чисельності населення Одеської області до 2050 року.

Проведене дослідження дозволяє проаналізувати, що при незмінній тенденції за 2002-2018 роки чисельність населення Одеського регіону буде поступово зменшуватись. У 2027 році чисельність населення стане нижчою за 2,3 мільйони осіб, та продовжуватиме зменшуватись. Така тенденція є доволі негативною, адже зменшення чисельності населення зменшує, у свою чергу, чисельність працездатного населення. Це призведе до погіршення соціально-економічної ситуації.

Але проведене прогнозування численності населення не дозволить дослідити стан трудових ресурсів, так як не усе населення країни задіяне в економіці країни. Тому, необхідно дослідити та спрогнозувати стан економічно активного населення, так як саме ця категорія найбільш близька до поняття «трудові ресурси».

Прогнозування чисельності економічно активного населення буде створено завдяки побудові моделі, яка зображена на рис. 3

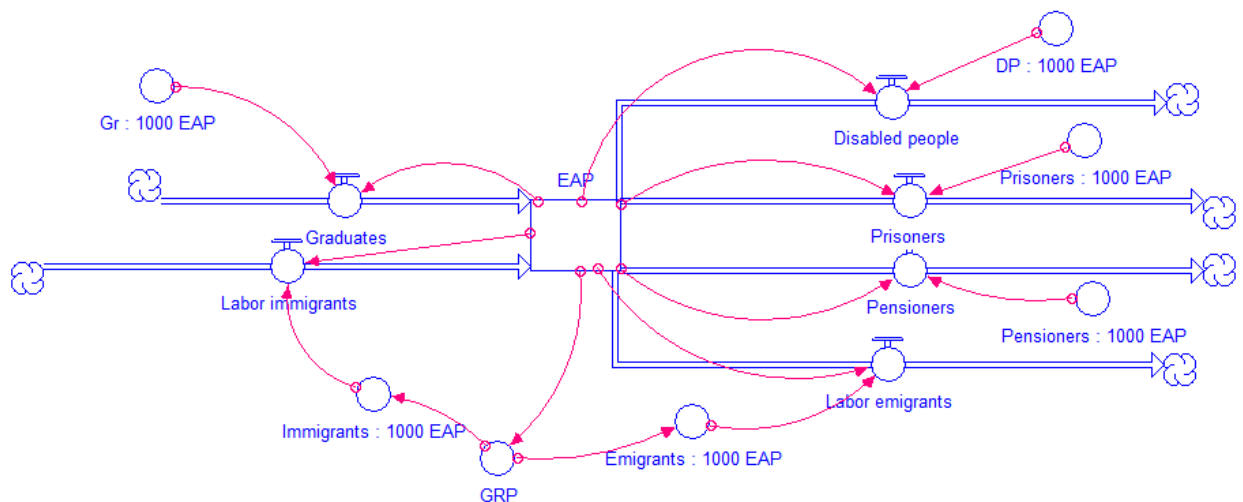

Рис. 3. Схема прогнозу чисельності економічно активного населення Одеської області.

На економічно активне населення буде впливати шість факторів: два фактори зумовлюють збільшення показника у майбутньому, а саме численність випускників та кількість трудових іммігрантів; та чотири фактори, обумовлюють зменшення показника, а саме численність вперше зареєстрованих інвалідів, чисельність злочинців, кількість вперше зареєстрованих інвалідів та трудові емігранти.

Проведене прогнозування дозволило розрахувати майбутні значення ЕАН. Результати прогнозування з проміжком у 5 років наведені на рисунку 4.

Рис. 4 Прогнозування чисельності Одеської області до 2099 року.

Проведене прогнозування дозволяє проаналізувати, що у майбутньому існує тенденція до зменшення кількості осіб, які відносяться до економічно активного населення. У 2025 році чисельність ЕАН стане меншою за один мільйон осіб, а у 2050 році цей показник стане менше 800 тисяч осіб.

Такий прогноз обумовлений зменшенням випускників навчальних закладів, зменшенням рівня міграції та загальним зменшенням чисельності населення регіону.

Проведені прогнози майбутньої ситуації щодо чисельності всього населення та ЕАН в Одеському регіоні показують, що існуючі тенденції є доволі проблематичними для сталого розвитку регіональної економіки. Тому необхідно розробити систему заходів щодо покращення стану людського потенціалу області. Уся статистична інформація для побудови моделей була взята з офіційних джерел [2, 3].

Розвиток ТПП являє собою процес переходу економічно активного населення у стадію досконалості, тобто якісне та кількісне використання праці цього населення [4, с. 210]. Тому розвиток людських ресурсів Одеської

області повинен бути направлений на ефективну регіональну соціальну політику основними напрямками якої повинні бути: зниження темпів депопуляції населення, дієвої підтримки підвищення рівня народжуваності; зменшення міграційних втрат населення; збільшення державних інвестицій у медичне обслуговування і соціальний захист вразливих верств населення, а також виховання у населення активної соціальної орієнтації та проведення ефективної соціальної інформаційної політики.

Висновки і перспективи подальших розробок.

В Україні відбуваються суттєві соціально-економічні зміни, які змінюють ситуацію у самій країні. Протягом років незалежності спостерігається негативна тенденція до зменшення населення країни.

Аналіз трудового потенціалу вказує на появу проблем у майбутньому. Відбудеться зменшення кількості всього населення та ЕАН, що відповідно викличе зменшення людського потенціалу регіону.

Таким чином розвиток трудового потенціалу Одеської області повинен бути направлений на ефективну регіональну соціальну політику задля покращення економіки, позитивного соціально-економічного розвитку повинні бути високі якісні та кількісні параметри людського потенціалу.

Література:

1. Шило К. М. Сутність та економічна природа категорії “Трудовий потенціал” / К. М. Шило // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. - 2010. - № 2 (10). - С. 101-106.
2. Головне управління статистики в Одеській області. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.od.ukrstat.gov.ua>
3. Державна служба статистики. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
4. Процевят О.С. Трудовий потенціал як фактор підвищення конкурентоспроможності регіону (а прикладі Львівської області) / О. С. Процевят // Соціально-трудова відносина: теорія та практика. – 2014. – Вип. №1. – С. 209-212